2017-201

Archeologienota Geraardsbergen Astridlaan 167

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Kris VAN QUAETHEM

5-11-2017

Titel: Archeologienota Geraardsbergen Astridlaan 167

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Kris Van Quaethem

Projectcode bureauonderzoek: 2017J346

Intern projectnummer: 2017.201

Locatiegegevens: Geraardsbergen Astridlaan 167

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 115270 en Y: 1642890; X: 115339 en Y: 164375

Kadastergegevens: Geraardsbergen, afdeling 2, sectie A, perceel 387h3 (zie figuur 2)

Topografische kaart: zie figuur 1

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Kris Van Quaethem (assistent-archeoloog) en Jan Steenhoudt (contactpersonen initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Zelzate, 05/11/2017

© Acke & Bracke bvba, Leegstraat 170, 9060 Zelzate. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING 4

1.1. WETTELIJK KADER 4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT 4
1.2.1. VRAAGSTELLING 4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN 4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE 4
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE 4
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK 5
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN 5
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING 5
1.3.5. SELECTIE BRONNEN 5

2. BUREAUONDERZOEK 6

2.1. HUIDIGE TOESTAND EN GEPLANDE WERKEN 6
2.2. BEKNOPT HISTORISCH EN ARCHEOLOGISCH KADER 10
2.3. SYNTHESE 17

3. SAMENVATTING 18

4. BIBLIOGRAFIE 19

5. BIJLAGES 20

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning te Geraardsbergen Astridlaan 167 (provincie Oost-Vlaanderen), gelegen buiten woon- of recreatiegebied en waarbij de aanvrager geen publiekrechtelijk persoon is, dient de initiatiefnemer op de vraag van de stad Geraardsbergen een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. Hoewel de geplande bodemingrepen kleiner zijn dan 5000m² en er dus volgens het Onroerenderfgoeddecreet geen archeologienota nodig is, wordt dit wel geëist door het stadsbestuur. Zij koppelt hieraan immers een recent goedgekeurde vergunning grenzend aan het terrein van de huidige vergunningsaanvraag; de bodemingrepen van beide dossiers samen zijn groter dan 5000m², vandaar dat het stadsbestuur het nodig acht dat er toch een archeologienota wordt opgesteld. Deze archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

Deze archeologienota betreft een nota met beperkte samenstelling. Indien de confrontatie tussen de toekomstige werken en één doorslaggevend aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologische kader aantoont dat:

1) met aantoonbare zekerheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
2) de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
3) verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst;

en er dus geen verdere maatregelen nodig zijn, dan mag de rapportering over het bureauonderzoek van het terrein beperkt blijven tot nota met beperkte samenstelling zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk versie 2.0, p. 106. Voor dit project is het derde element van toepassing. Het doorslaggevend aspect betreft de historische beschrijving van het onderzochte gebied.

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

Op basis van de info aangereikt door de initiatiefnemer, het raadplegen van enkele digitale en analoge bronnen kon de nota met beperkte samenstelling worden opgesteld door de erkende archeoloog.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

Info over het project werd aangereikt door de initiatiefnemer, door de erkende archeoloog werden bijkomend enkele digitale en analoge bronnen geraadpleegd.

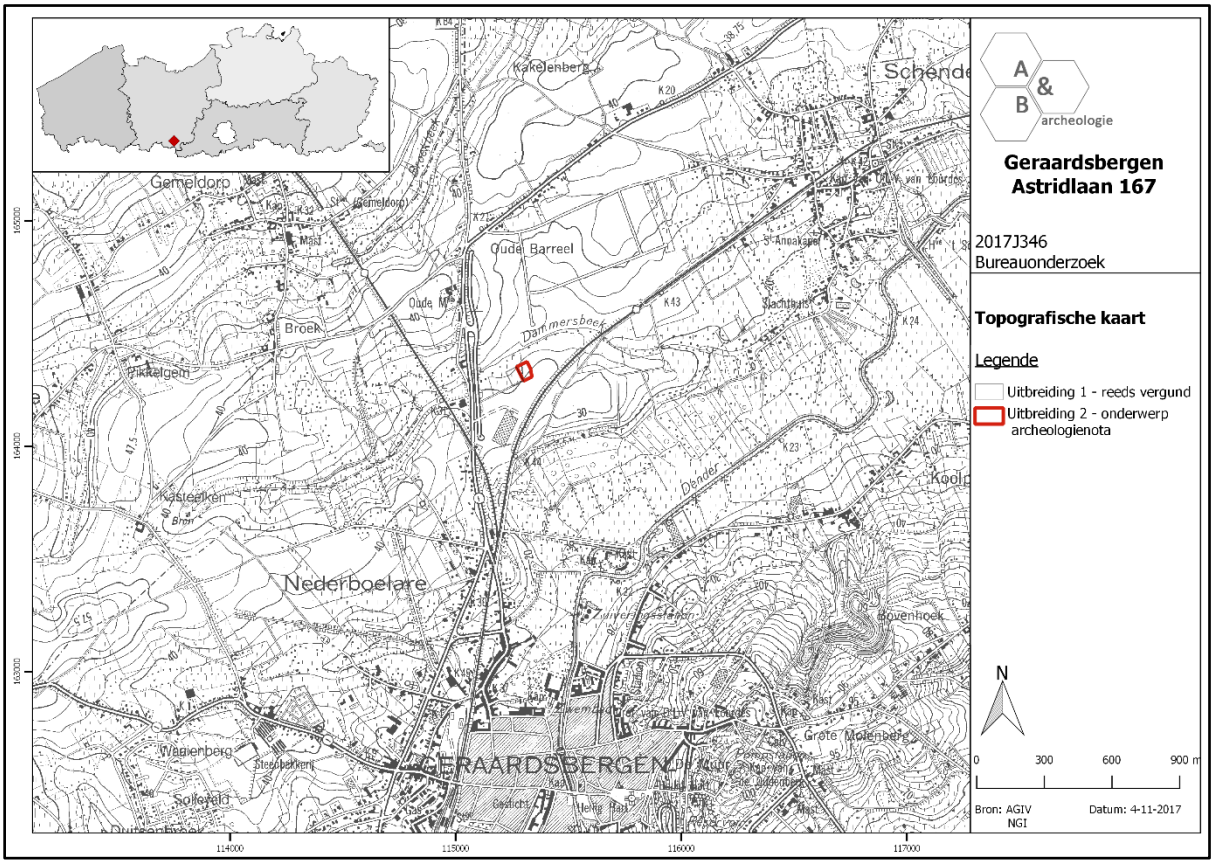
2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand en geplande werken

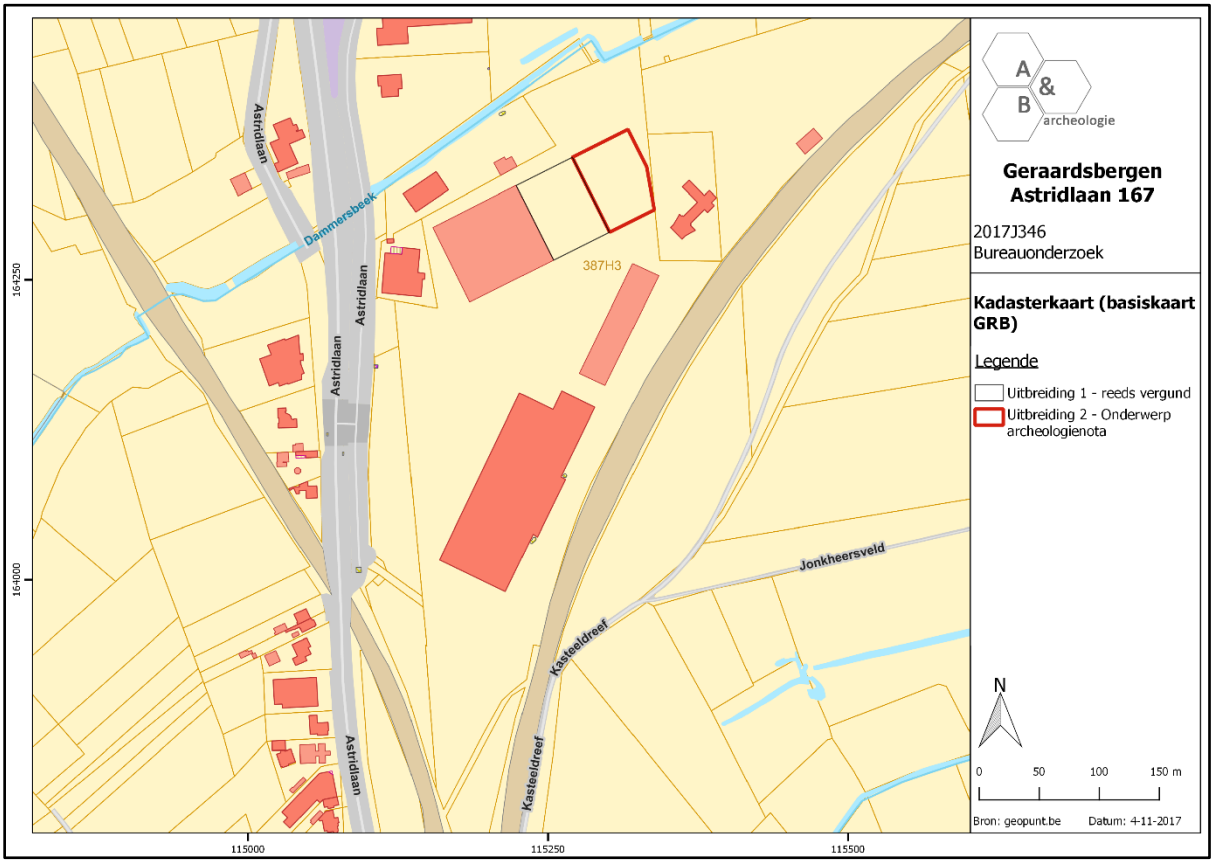
Het plangebied, 4245m² groot, maakt deel uit van een bedrijfssite die te situeren is ten noorden van de stad Geraardsbergen en is ingesloten tussen de Astridlaan (onderdeel van de N42, de baan naar Zottegem en de E40) in het westen en de spoorlijn Geraardsbergen-Ninove in het oosten. Ten zuiden van het plangebied bevinden zich bestaande verhardingen en loodsen van het bedrijf, ten noorden bevindt zich de Dammersbeek met ten noorden ervan een bedrijventerrein.

Op de site wordt een magazijn voor houtopslag en een laad- en loszone aangelegd. Het betreft een uitbreiding van een reeds bestaand magazijn. Deze uitbreiding, bestaande uit 2 hallen, zal een L-vorm aannemen, met een breedte van 69,92m en lengtes van 51,72m (langste zijde, in het noorden) en 25,72m (kortste zijde, in het zuiden), een oppervlakte van 2708m². In totaal word zo een magazijn bekomen van ca. 180 bij 70m, ofwel bijna 1,2 hectare. De laad- en loszone wordt 730m² groot.

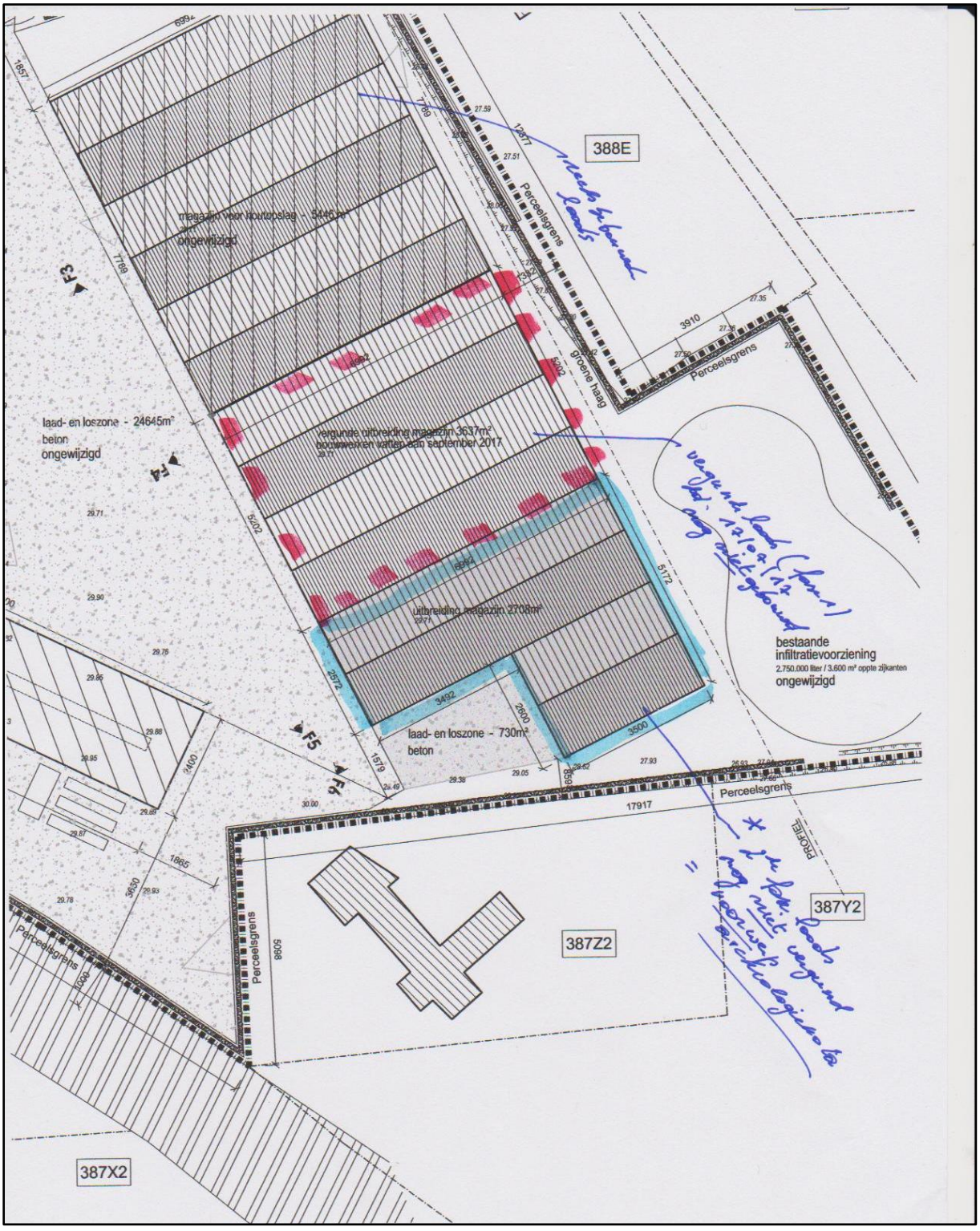
Op de plaats waar het nieuwe magazijn wordt voorzien, is reeds een verharding in steenslag voorzien (vergund bij vorige aanvraag) die dienst zal doen als onderfundering voor de betonvloer. Dit geldt ook voor de laad- en loszone. Bovenop deze steenslag wordt een betonvloer aangelegd. Dit betekent dat er op het terrein zo goed als geen terreinnivelleringen meer nodig zijn; deze werden reeds uitgevoerd in het kader van een vorige aanvraag in 2011. De nivellering beperken zich tot het noodzakelijke minimum om vlakke, doorlopende werkvloer te bekomen. Deze nivellering vindt plaats op het niveau van de reeds aanwezige steenslag en zullen dus geen vernieling van het bodemarchief met zich meebrengen. De enige werken die dieper in de bodem reiken betreffen 2 rijen waarop funderingskernen worden aangelegd voor de pijlers die het dak zullen dragen: 1 rij op de grens tussen beide hallen en 1 ter hoogte van de nieuwe oostgevel. Deze funderingskernen zullen ca. 1m² groot zijn.

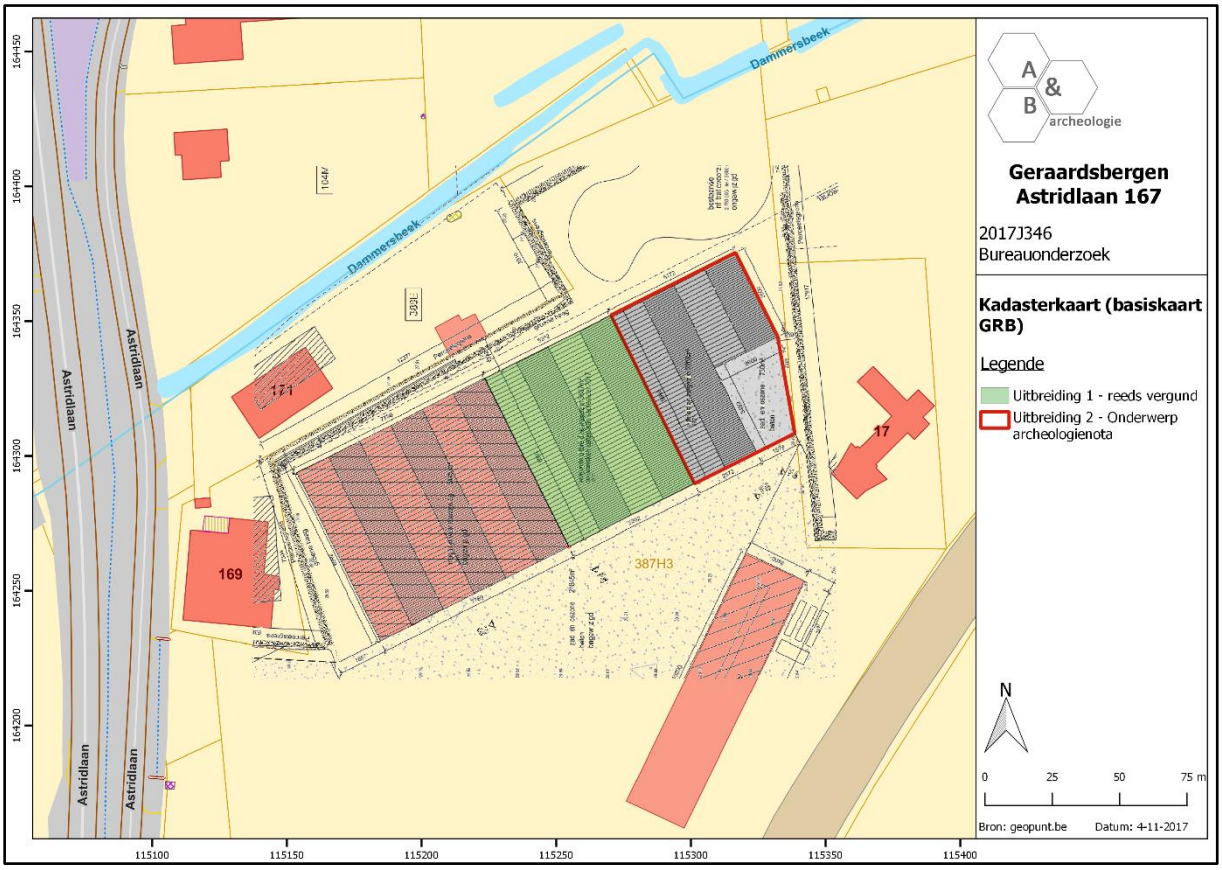
Figuur 1 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 2 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

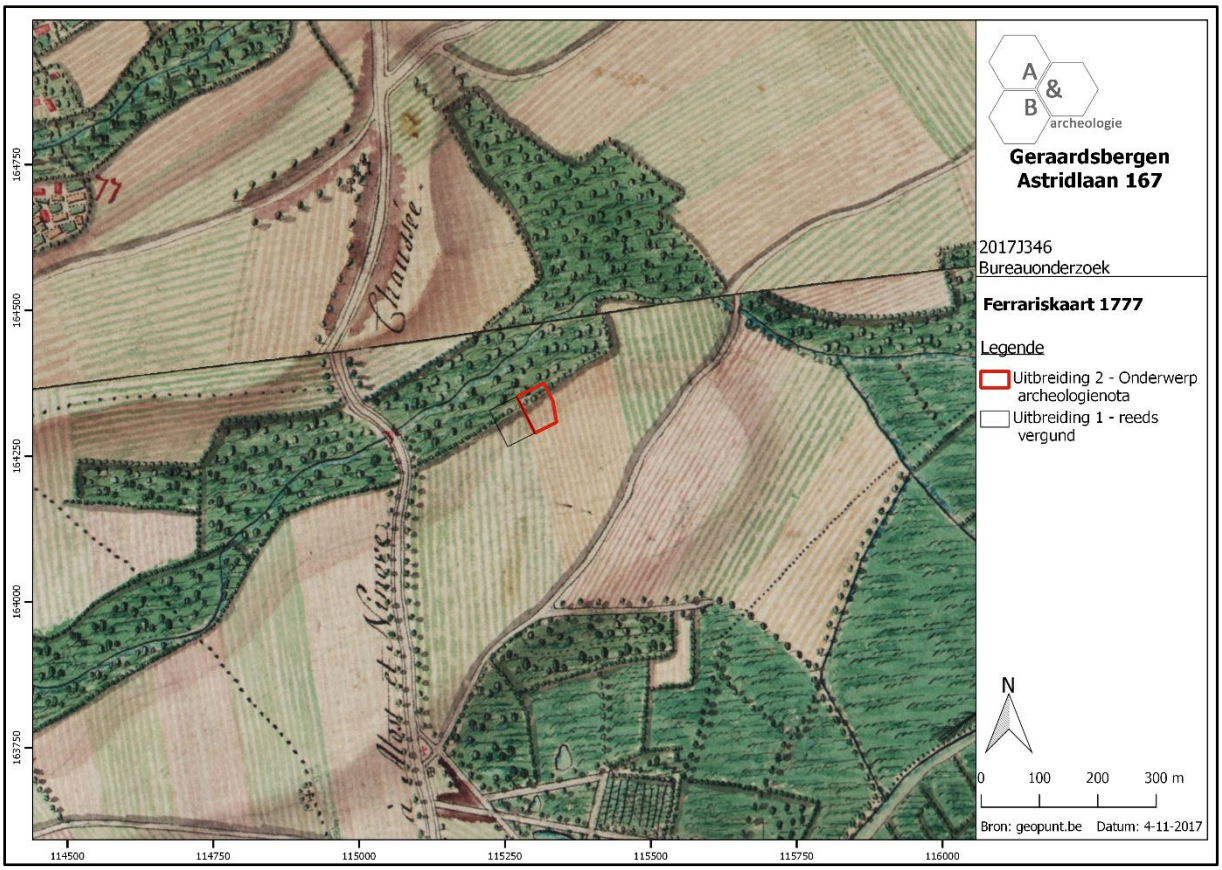
Figuur 3 Detailplan met aanduiding van de bestaande loods (5446m², bovenaan), de reeds vergunde uitbreiding (3637m², centraal in met rode stippellijn omrand) en de huidige uitbreiding (2708m², onderaan in blauw omrand) en de laad- en loszone (730m²). Het noorden bevindt zich rechts (bron: initiatiefnemer).

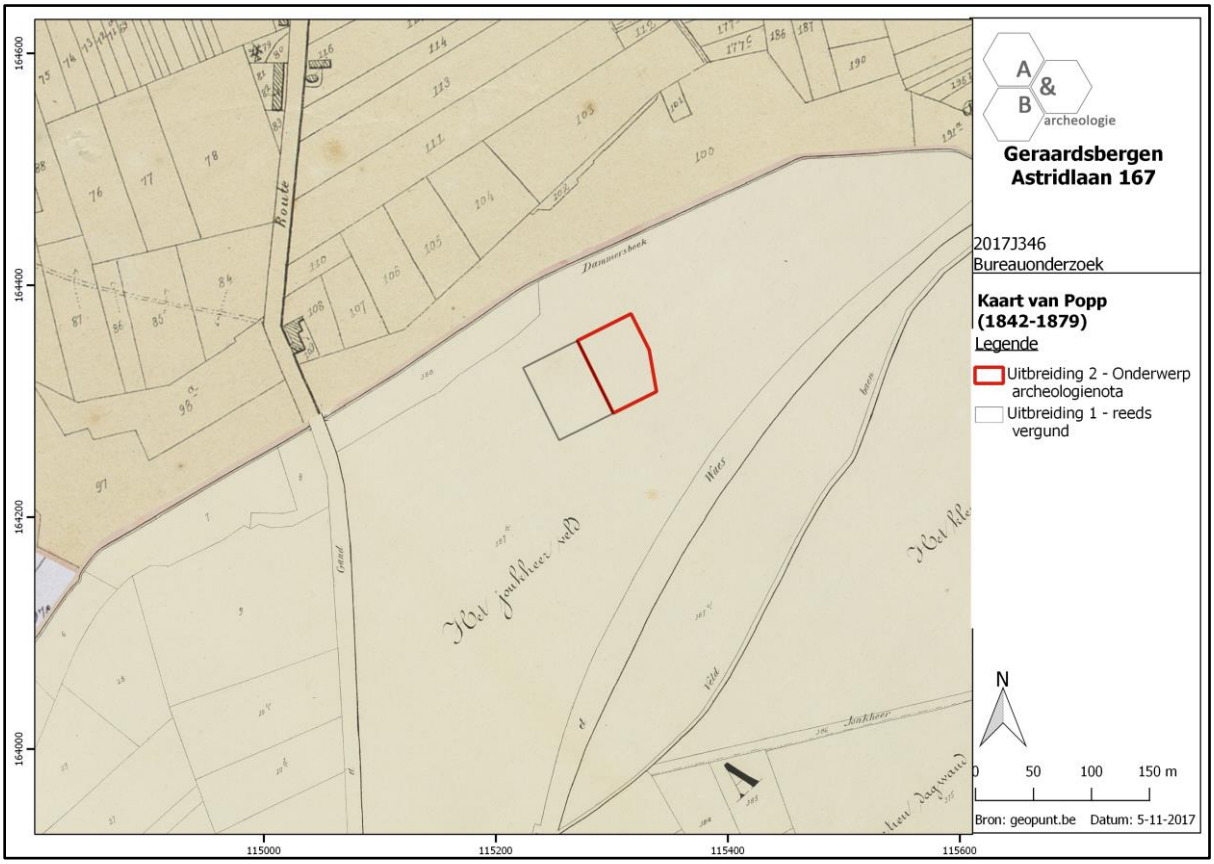
Figuur 4 Geplande werken geprojecteerd op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

2.2. Beknopt historisch en archeologisch kader

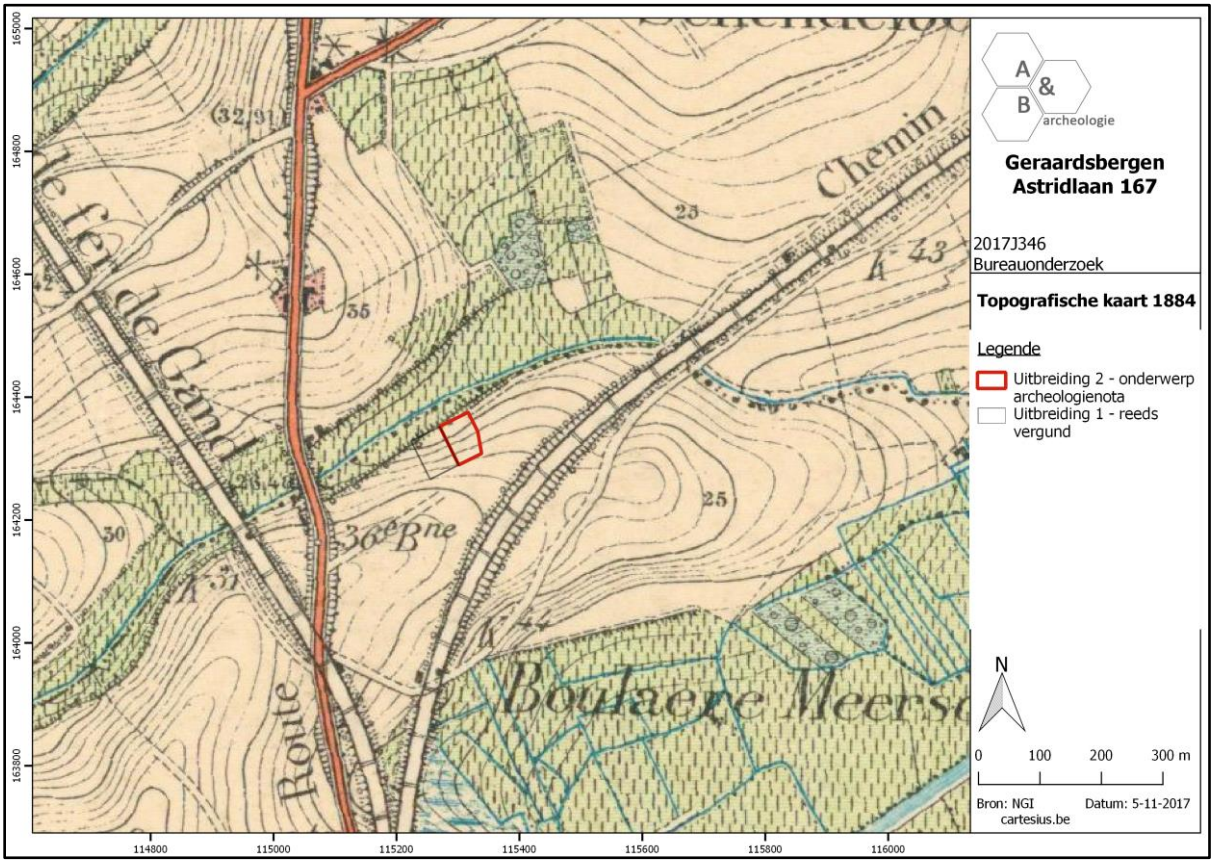
De omgeving van het plangebied is sinds eind jaren 1960 ontwikkeld als bedrijventerrein, waarbij het eertijdse landelijke karakter geleidelijk aan werd weggevaagd. Op de Ferrariskaart uit ca. 1777 is een voorloper van de Astridlaan reeds aanwezig als een met bomen omzoomde weg, de omgeving van het plangebied maakt deel uit van een groot landbouwperceel en is deels gelegen in een beboste strook langsheen de Dammersbeek. Het landelijke karakter wordt voor een eerste maal verstoord door de aanleg van de spoorlijn in het midden van de 19de eeuw; deze is zichtbaar op de Poppkaart, het landbouwperceel wordt aangeduid als 'Het jonkheer veld'. Op de topografische kaarten van 1884 en 1936-1937 is het plangebied onbebouwd. Op de luchtfoto van 1971 is een deel van de huidige loodsen reeds aanwezig. De gronden rond het plangebied worden in de decennia nadien ook opgenomen bij de bedrijfsgronden en worden gebruikt als stapel- en opslagplaats. Het plangebied blijft tot ca. 2010 in gebruik als een geïsoleerd landbouwperceel temidden het industrieterrein, nadien is op de luchtfoto's duidelijk te zien dat er allerhande grondwerken gebeuren. Deze werken werden hierboven reeds beschreven (terrein genivelleerd in 2011, reeds steenslag aanwezig), en deze worden bevestigd door een sonderingsverslag waarbij sprake is van een opgevoerde, puinhoudende bovenlaag van 1m dik (info verkregen van de bouwheer). Op het digitale hoogtemodel is de nivellering ook duidelijk af te lezen, het van oorsprong hellende terrein (zie hoogtelijnen op de topografische kaarten) is niet meer herkenbaar. Op de Centraal Archeologische Inventaris worden geen gekende sites aangeduid op of in de omgeving van het plangebied.

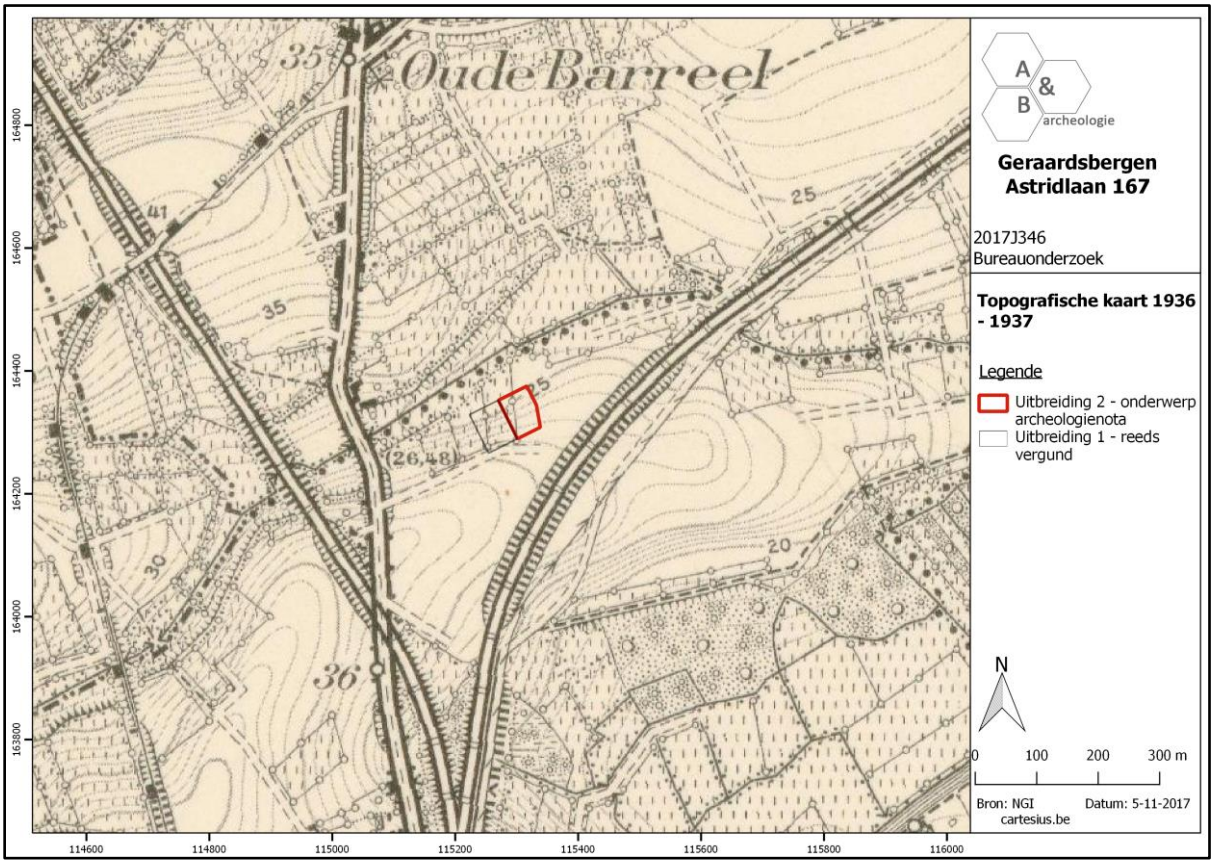
Figuur 5 Zicht op het plangebied op de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).

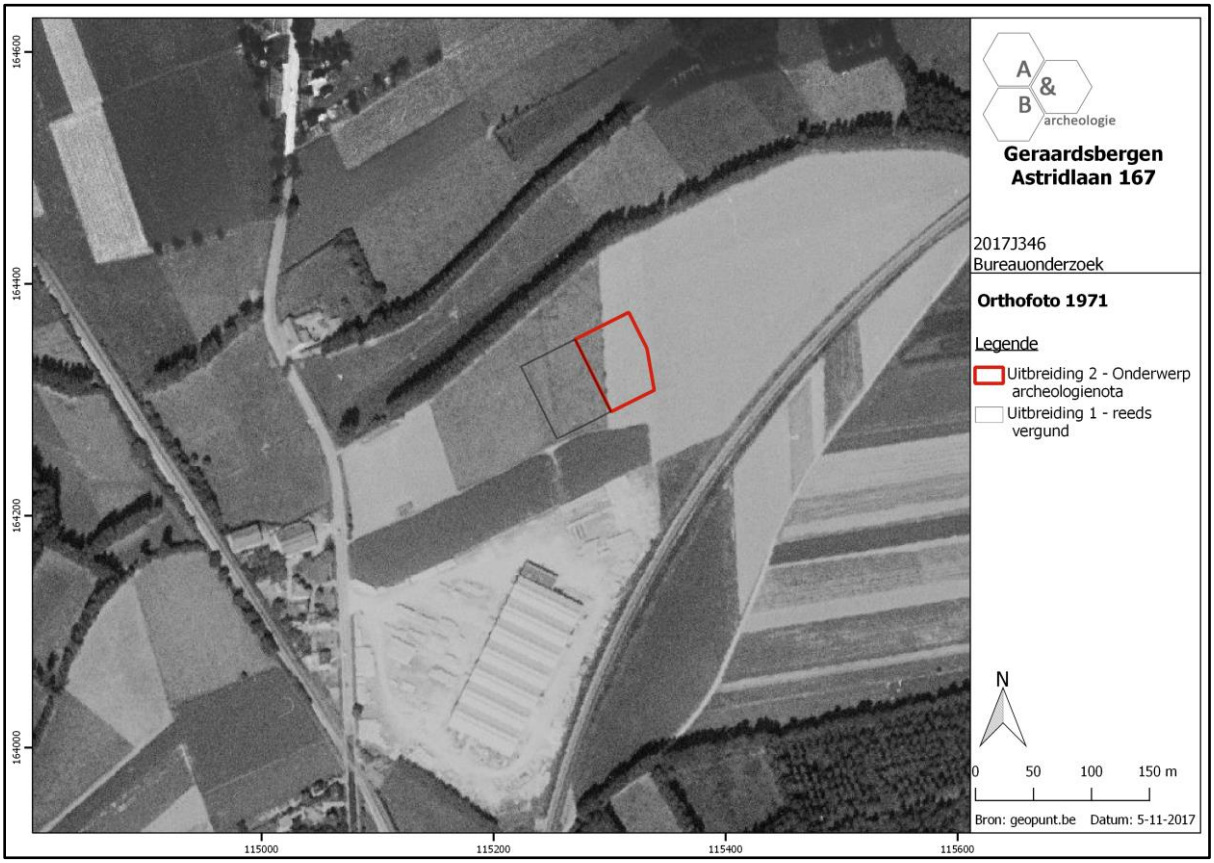
Figuur 6 Zicht op het plangebied op de Poppkaart (bron: geopunt.be).

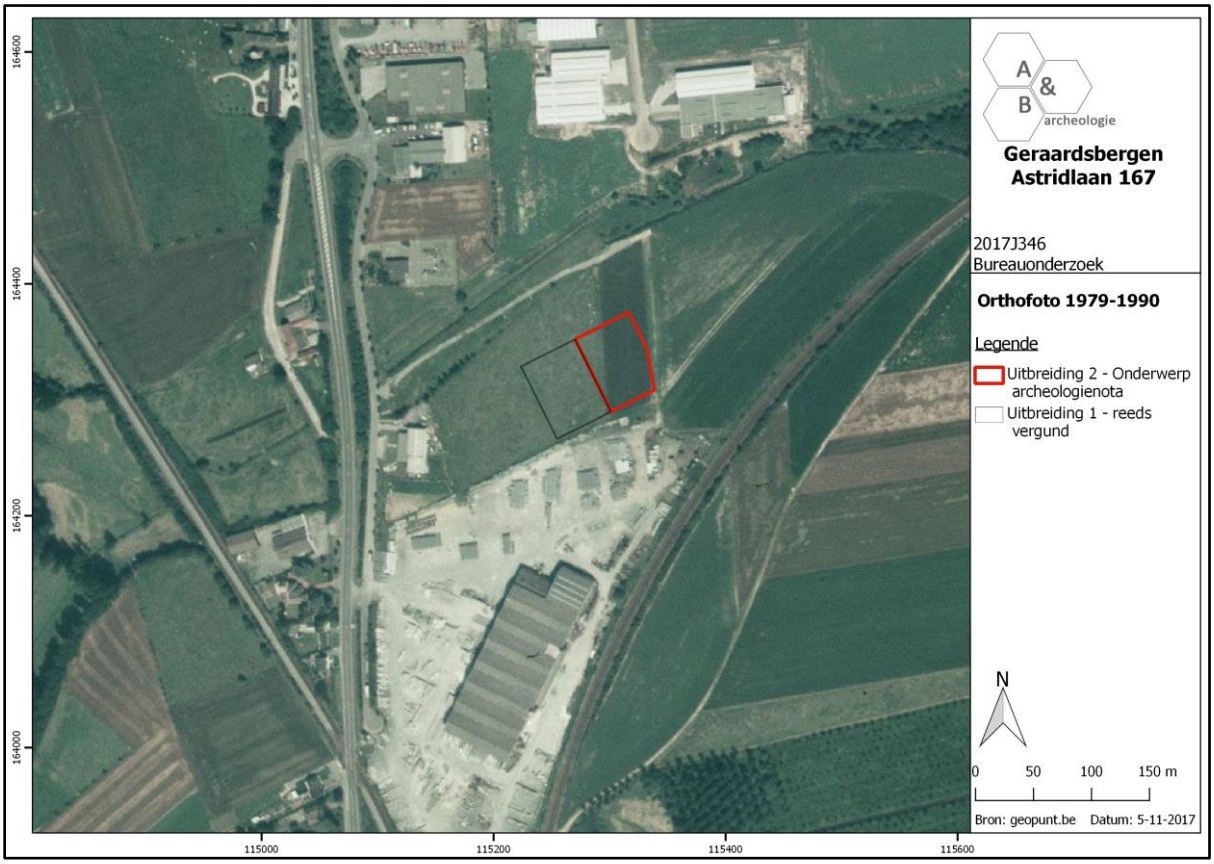
Figuur 7 Zicht op het plangebied op de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be).

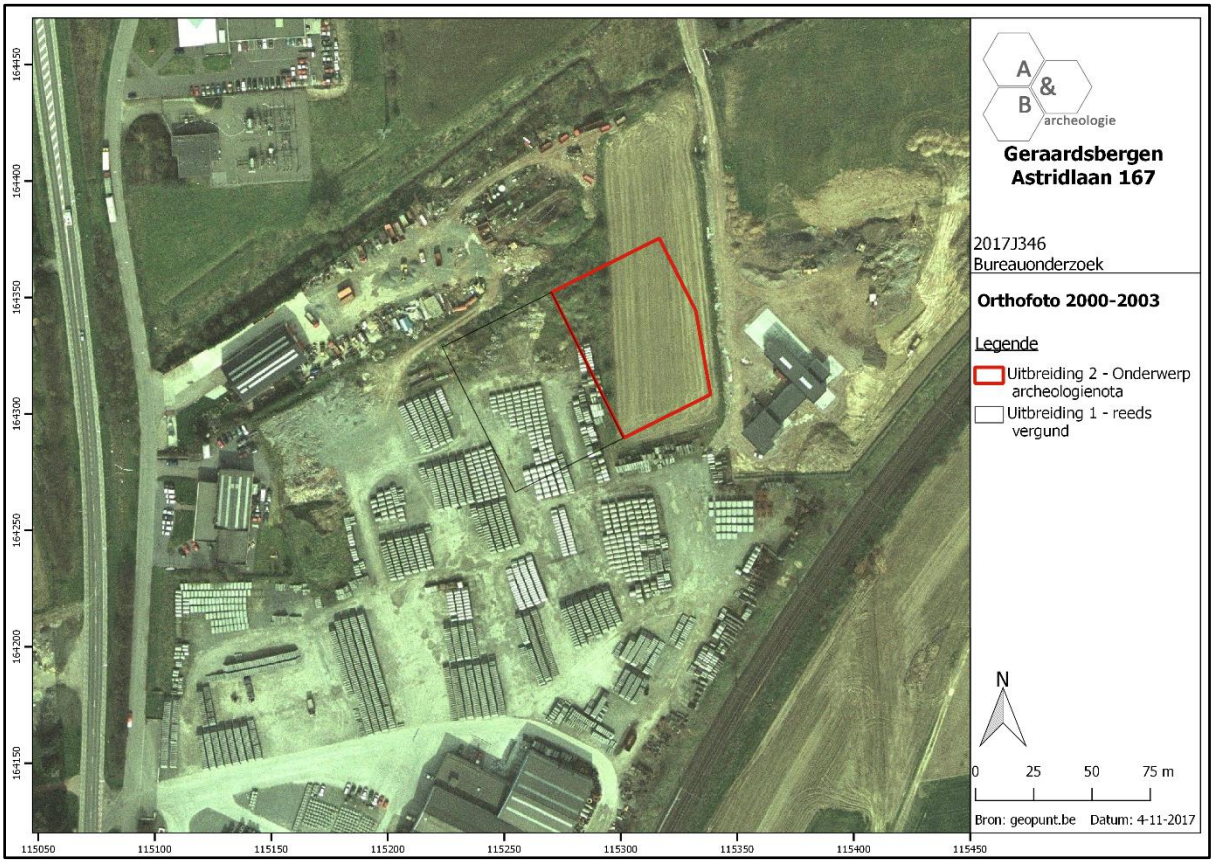
Figuur 8 Zicht op het plangebied op de topografische kaart van 1936-1937 (bron: cartesius.be).

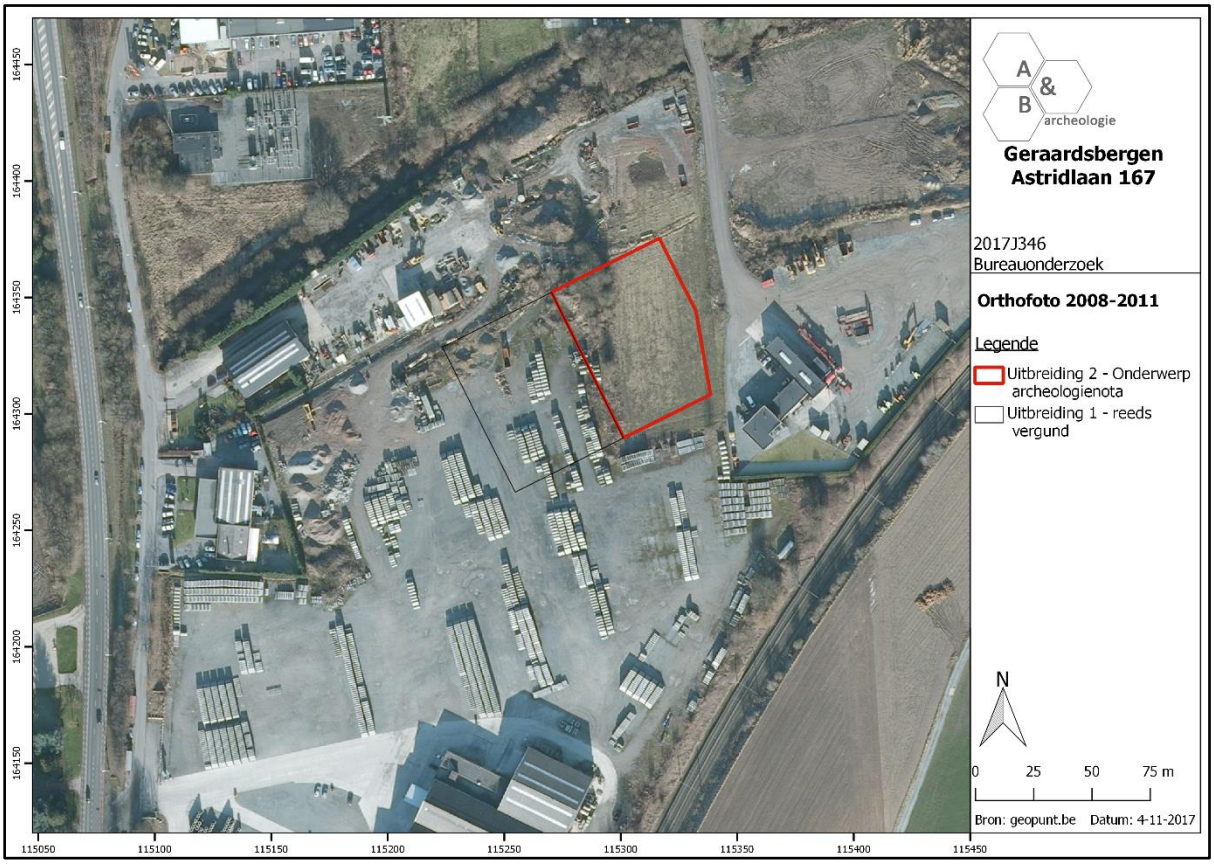
Figuur 9 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

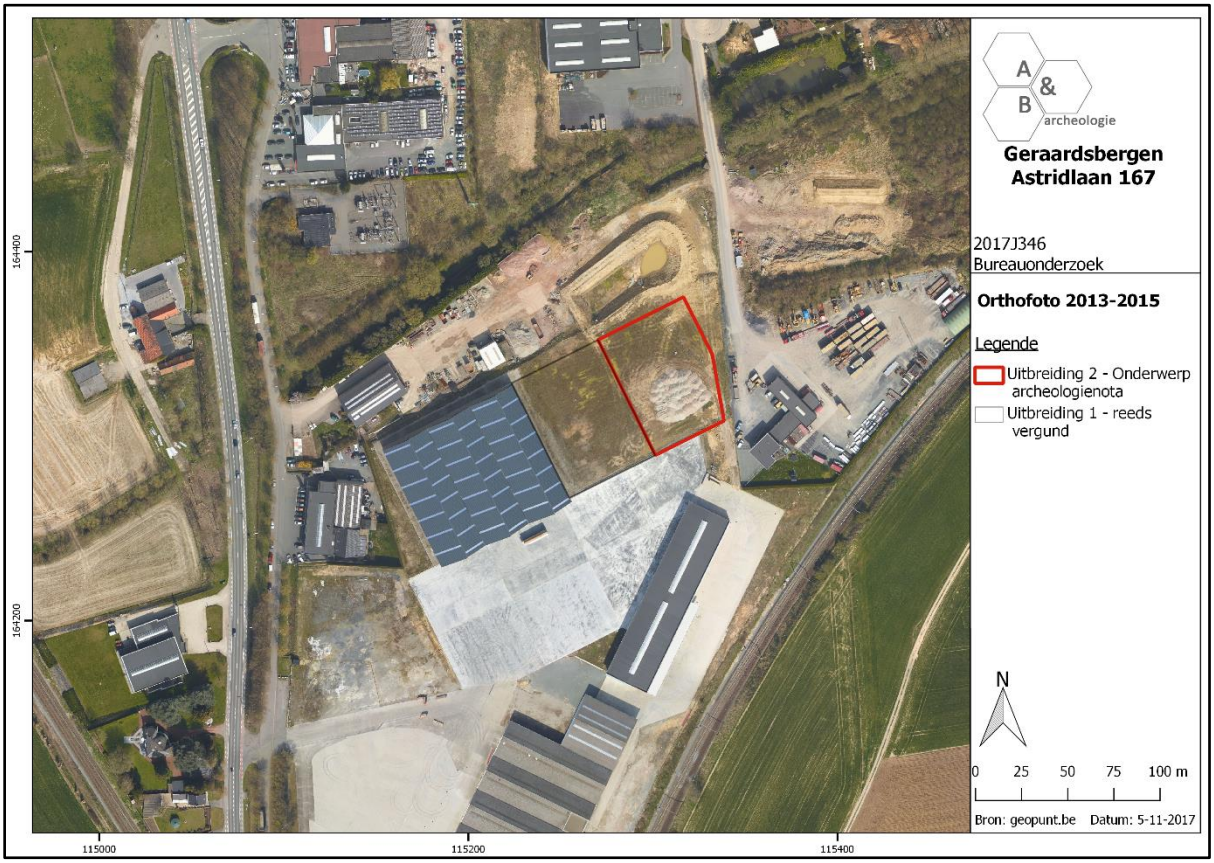
Figuur 10 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

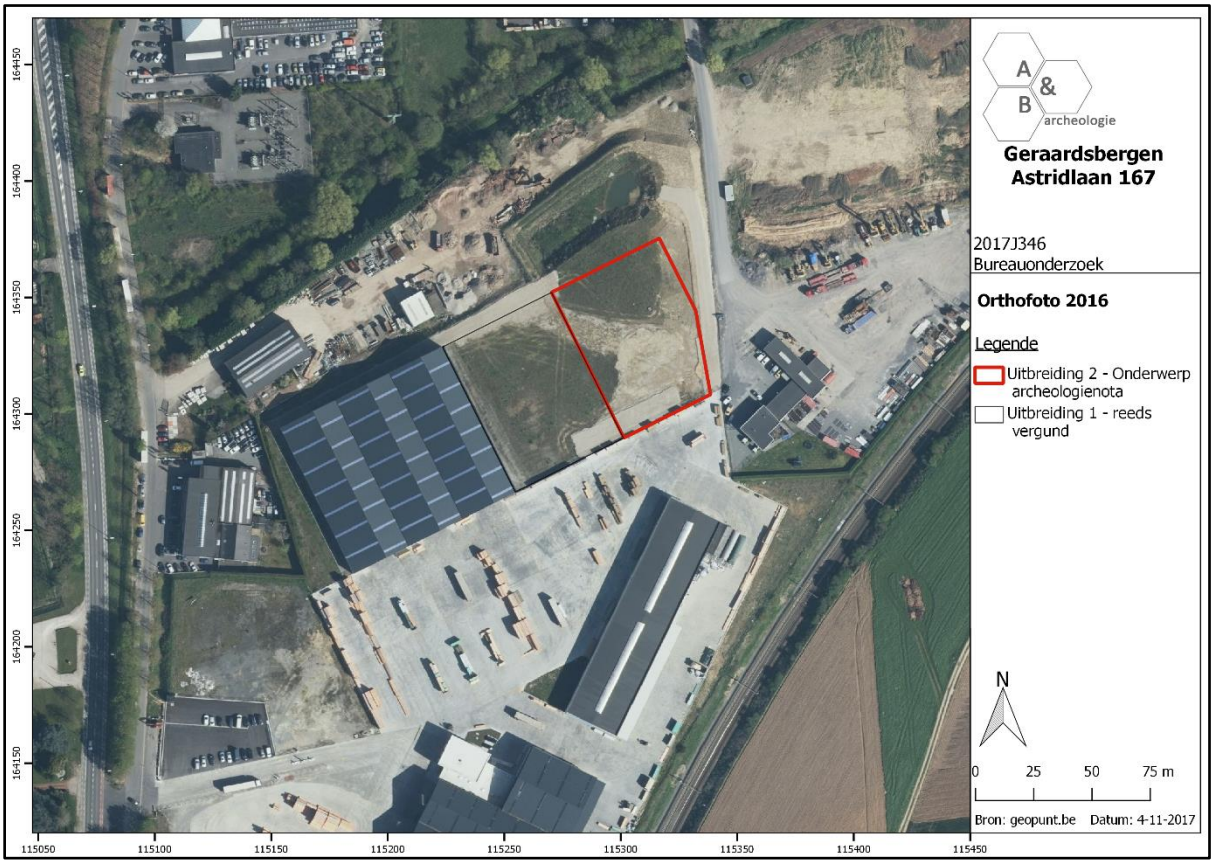
Figuur 11 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

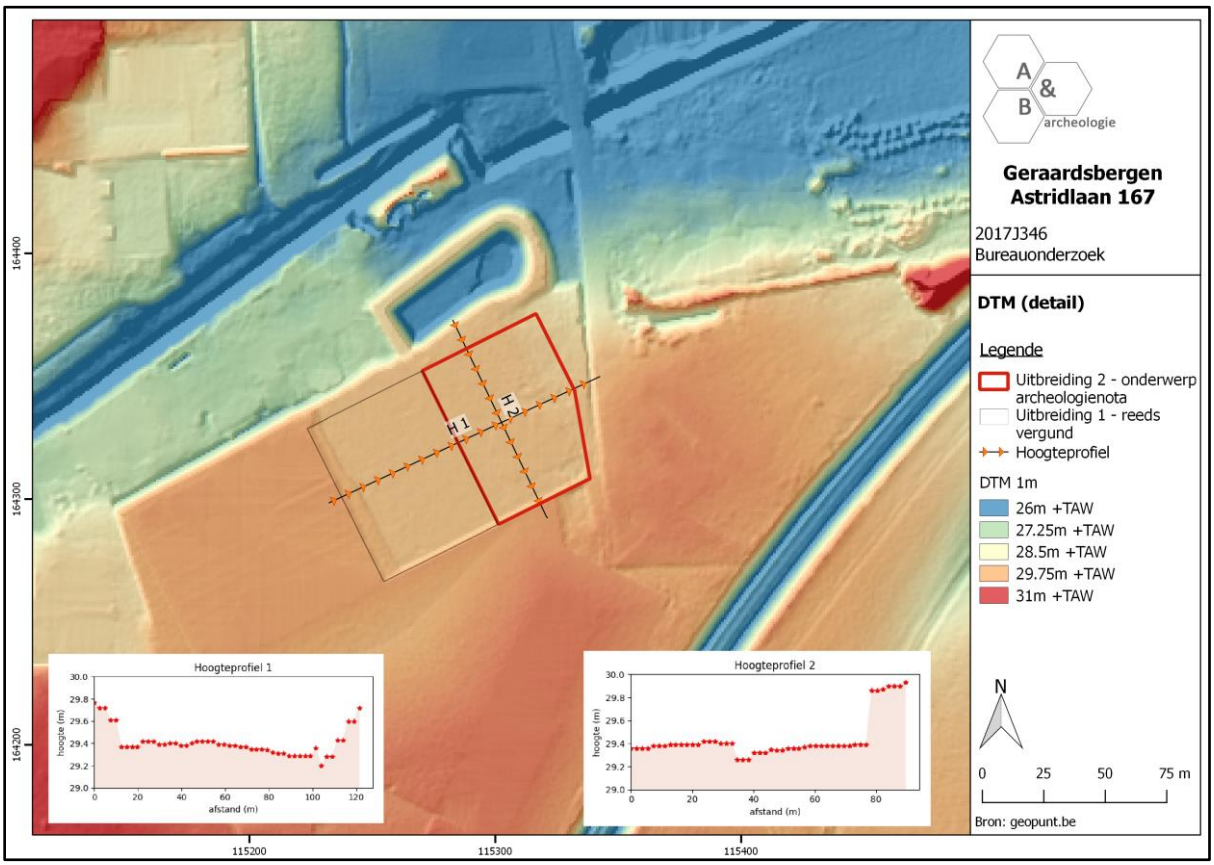
Figuur 12 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2008-2011 (bron: geopunt.be).

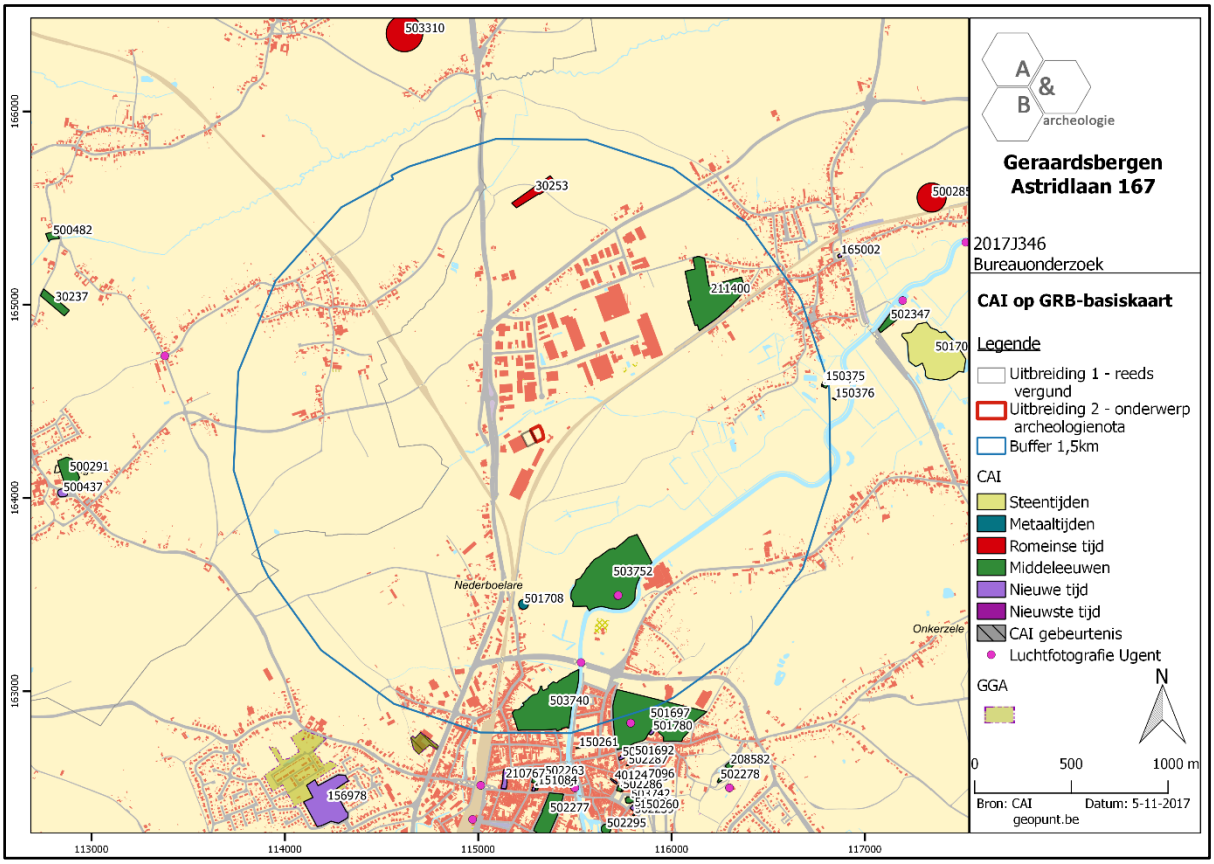
Figuur 13 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2013-2015 (bron: geopunt.be).

Figuur 14 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).

Figuur 15 Zicht op het plangebied op het digitale hoogtemodel (bron: geopunt.be).

Figuur 16 Zicht op het plangebied op CAI (bron: CAI en geopunt.be).

2.3. Synthese

Verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken zal met aantoonbare zekerheid niet leiden tot nuttige kenniswinst. Er is geen gekende archeologische site aanwezig op het plangebied, dat vanouds in gebruik was als landbouwgrond tot het eind 20ste-begin 21ste eeuw werd opgenomen in een bestaand industrieterrein. Op het terrein zijn reeds werken gebeurd, waardoor de bovenste meter bestaat uit verrommelde grond met steenslag. Op dit niveau wordt een betonnen vloer aangebracht, deze werken zullen geen impact hebben op het bodemarchief. De enige werken die door het verstoorde pakket van 1m dik zullen reiken, zijn de uitgravingen die zullen gebeuren om de funderingskernen ter ondersteuning van het dak en de gevels aan te leggen. Dit zijn verspreide ingrepen van telkens 1m² groot, in totaal mag uitgegaan worden van zo'n 20 à 30 funderingskernen. Archeologisch onderzoek van 30 verspreide putten van 1m² - zonder enige kans op uitbreiding en in een omgeving waar reeds nivelleringswerken zijn gebeurd die mogelijk geleid hebben tot vernieling van het archeologisch bodemarchief - zal op geen enkel moment leiden tot nuttige kenniswinst.

3. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning te Geraardsbergen Astridlaan 167 (provincie Oost-Vlaanderen), gelegen buiten woon- of recreatiegebied en waarbij de aanvrager geen publiekrechtelijk persoon is, dient de initiatiefnemer op de vraag van de stad Geraardsbergen een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. Hoewel de geplande bodemingrepen kleiner zijn dan 5000m² en er dus volgens het Onroerenderfgoeddecreet geen archeologienota nodig is, wordt dit wel geëist door het stadsbestuur. Zij koppelt hieraan immers een recent goedgekeurde vergunning grenzend aan het terrein van de huidige vergunningsaanvraag; de bodemingrepen van beide dossiers samen zijn groter dan 5000m², vandaar dat het stadsbestuur het nodig acht dat er toch een archeologienota wordt opgesteld. Deze archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied, 4245m² groot, maakt deel uit van een bedrijfssite die te situeren is ten noorden van de stad Geraardsbergen en is ingesloten tussen de Astridlaan (onderdeel van de N42, de baan naar Zottegem en de E40) in het westen en de spoorlijn Geraardsbergen-Ninove in het oosten. Ten zuiden van het plangebied bevinden zich bestaande verhardingen en loodsen van het bedrijf, ten noorden bevindt zich de Dammersbeek met ten noorden ervan een bedrijventerrein.

Het plangebied is 4245m² groot. Op de site wordt een uitbreiding van een magazijn voor houtopslag (2708m²) en een laad- en loszone (730m²) aangelegd. Verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken zal met aantoonbare zekerheid niet leiden tot nuttige kenniswinst. Er is geen gekende archeologische site aanwezig op het plangebied, dat vanouds in gebruik was als landbouwgrond tot het eind 20ste-begin 21ste eeuw werd opgenomen in een bestaand industrieterrein. Op het terrein zijn reeds werken gebeurd, waardoor de bovenste meter bestaat uit verrommelde grond met steenslag. Op dit niveau wordt een betonnen vloer aangebracht, deze werken zullen geen impact hebben op het bodemarchief. De enige werken die door het verstoorde pakket van 1m dik zullen reiken, zijn de uitgravingen die zullen gebeuren om de funderingskernen ter ondersteuning van het dak en de gevels aan te leggen. Dit zijn verspreide ingrepen van telkens 1m² groot, in totaal mag uitgegaan worden van zo'n 20 à 30 funderingskernen. Archeologisch onderzoek van 30 verspreide putten van 1m² - zonder enige kans op uitbreiding en in een omgeving waar reeds nivelleringswerken zijn gebeurd die mogelijk geleid hebben tot vernieling van het archeologisch bodemarchief - zal op geen enkel moment leiden tot nuttige kenniswinst. Een verder archeologisch vooronderzoek, in gelijk welke vorm, is niet aan de orde.

4. Bibliografie

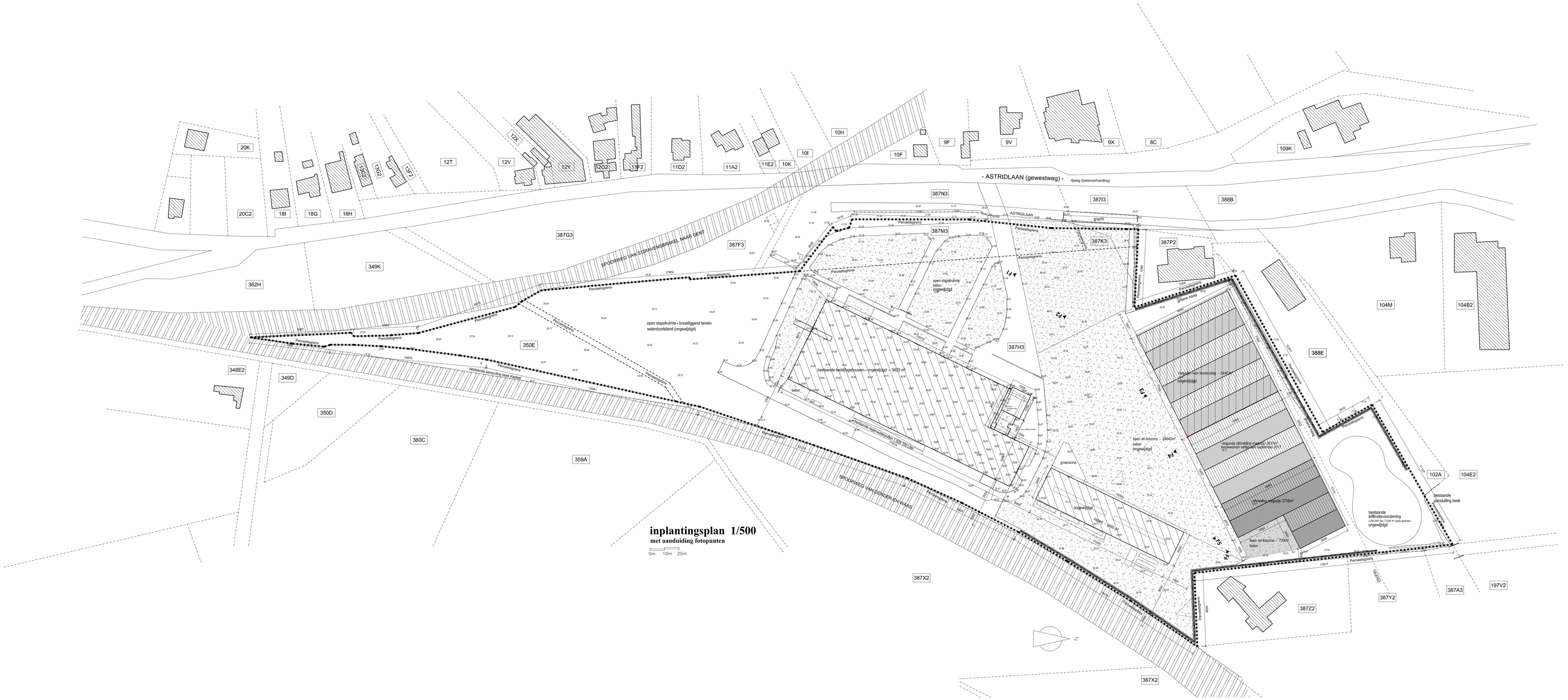
- https://cai.onroerenderfgoed.be/
- http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/
- http://www.geopunt.be/kaart
- http://www.ngi.be/topomapviewer/

5. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI). 7
Figuur 2 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be). 7
Figuur 3 Detailplan met aanduiding van de bestaande loods (5446m², bovenaan), de reeds vergunde uitbreiding (3637m², centraal in met rode stippellijn omrand) en de huidige uitbreiding (2708m², onderaan in blauw omrand) en de laad- en loszone (730m²). Het noorden bevindt zich rechts (bron: initiatiefnemer). 8
Figuur 4 Geplande werken geprojecteerd op het kadasterplan (bron: geopunt.be)..... 9
Figuur 5 Zicht op het plangebied op de Ferrariskaart (bron: geopunt.be). 10
Figuur 6 Zicht op het plangebied op de Poppkaart (bron: geopunt.be). 11
Figuur 7 Zicht op het plangebied op de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be). 11
Figuur 8 Zicht op het plangebied op de topografische kaart van 1936-1937 (bron: cartesius.be)..... 12
Figuur 9 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be)..... 12
Figuur 10 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be). 13
Figuur 11 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be). 13
Figuur 12 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2008-2011 (bron: geopunt.be). 14
Figuur 13 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2013-2015 (bron: geopunt.be). 14
Figuur 14 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be)..... 15
Figuur 15 Zicht op het plangebied op het digitale hoogtemodel (bron: geopunt.be). 15
Figuur 16 Zicht op het plangebied op CAI (bron: CAI en geopunt.be). 16

Bijlage: Bouwplannen (bron: initiatiefnemer)

inplantingsplan 1/500
met aanduiding fotopunten
0m 10m 20m

inplantingsplan 1/200
met aanduiding fotopunten
0m 10m 20m

open stapelruimte
beton
ongewijzigd

387H3

388E

104M

104B2

102A

104E

magazijn voor houtopslag - 5446 m²
ongewijzigd

vergunde uitbreiding magazijn 3637m²
bouwwerken vatten aan september 2017

uitbreiding magazijn 2708m²

laad- en loszone - 24645m²
beton
ongewijzigd

laad- en loszone - 730m²
beton

kantoren + conciërgewoning
480 m²

nieuwe klinkerverharding

groenzone

ongewijzigd

zagerij - 2450 m²

bestaande
infiltratievoorziening
2.750.000 liter / 3.600 m² oppte zijkanten
ongewijzigd

bestaande
aansluiting beek

Perceelsgrens

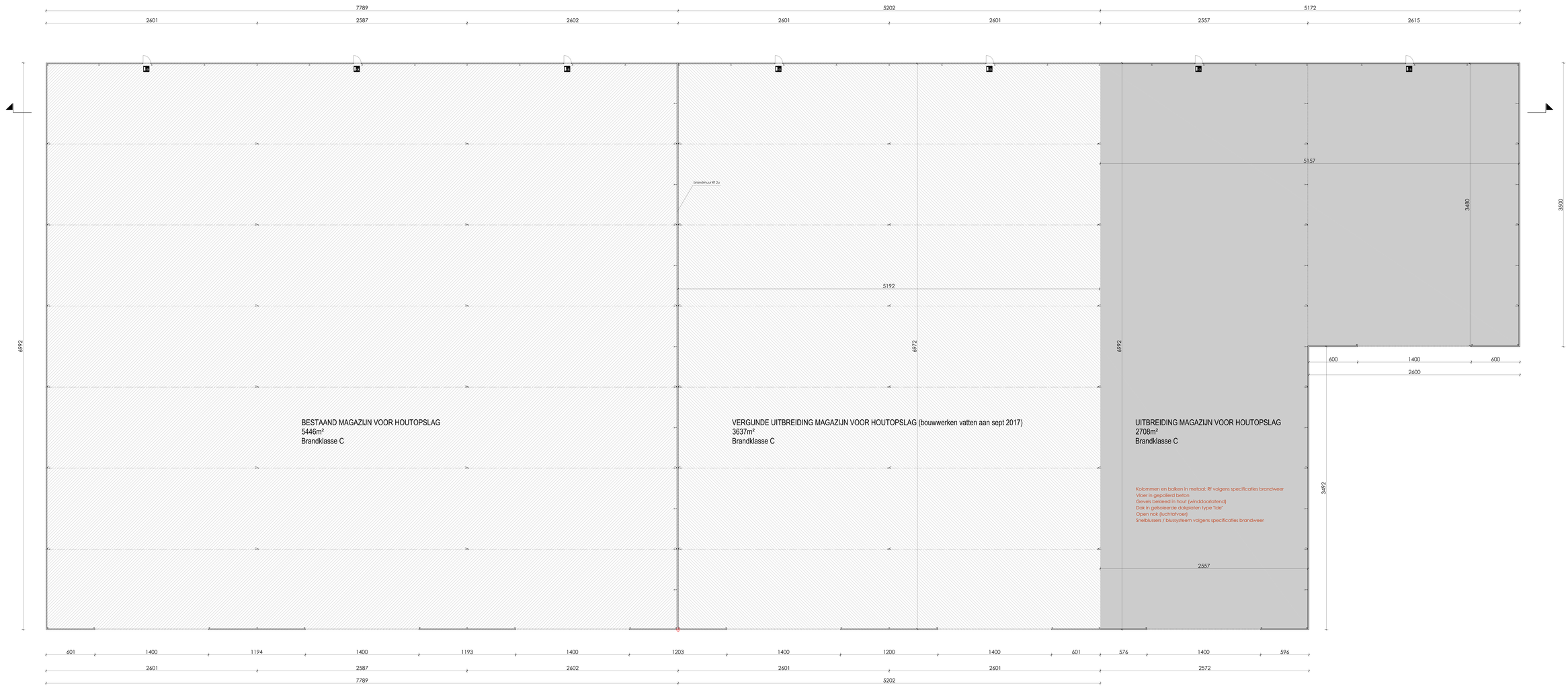
groene haag

inplantingsplan 1/200

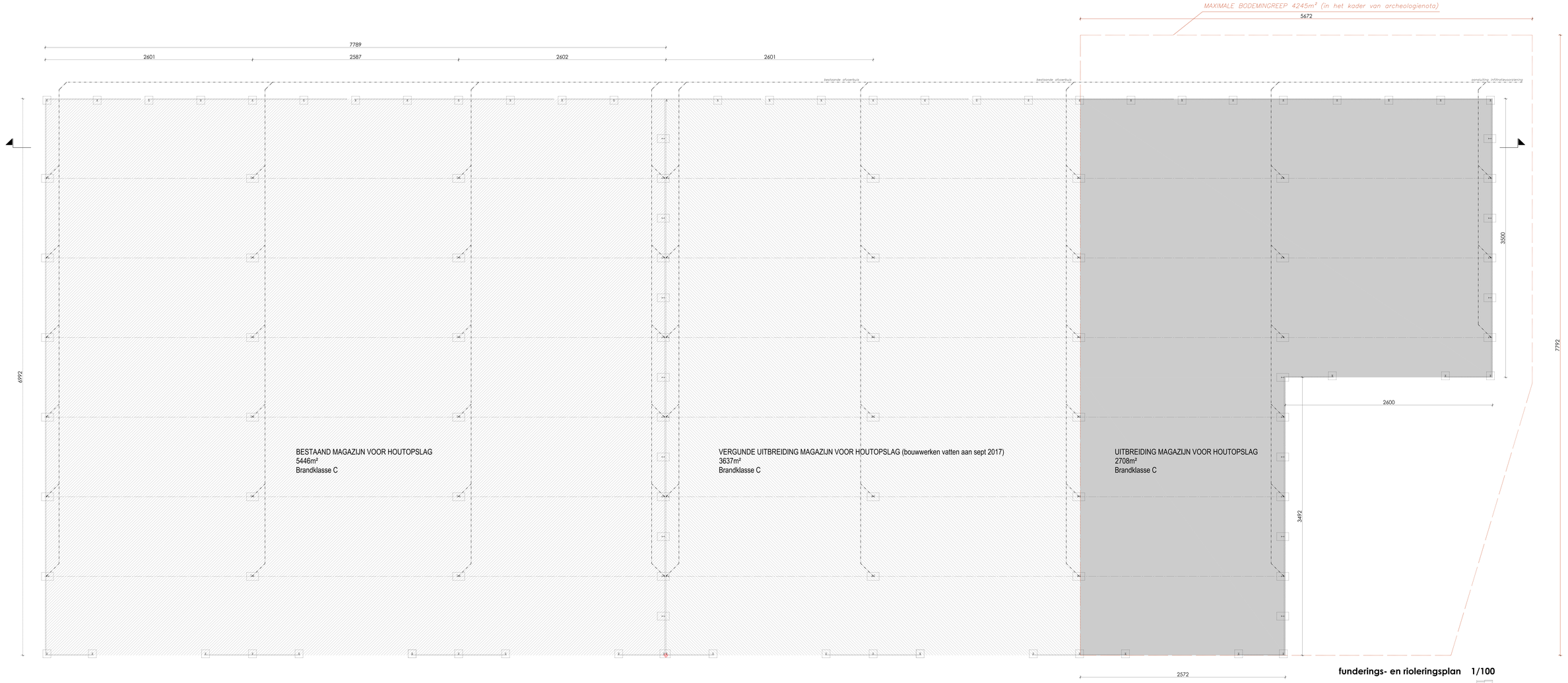
met aanduiding fotopunten

X2

0m 10m 20m

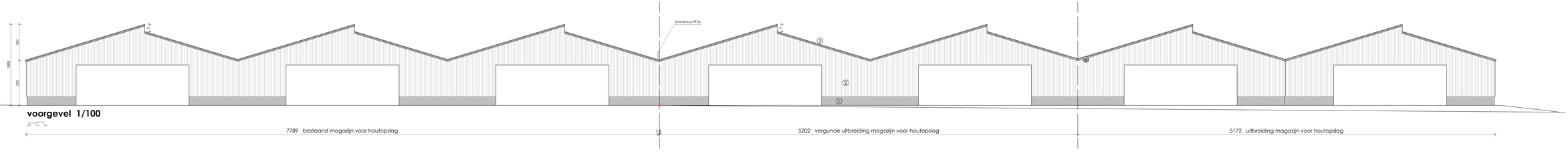

grondplan 1/100

funderings- en rioleringsplan 1/100

perceelsgrens

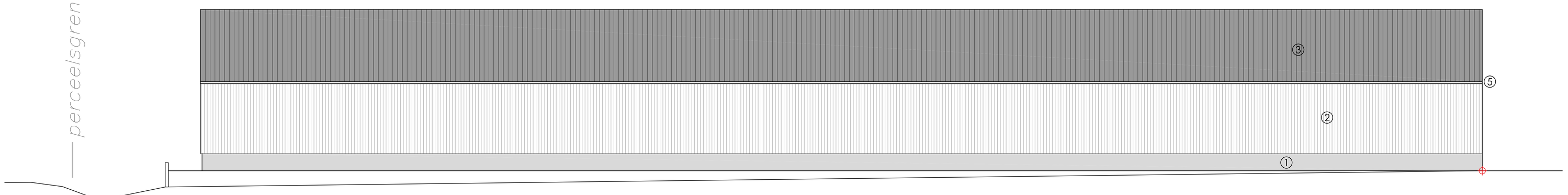
voorgevel 1/100

7789 bestaand magazijn voor houtopslag

5202 vergunde uitbreiding magazijn voor houtopslag

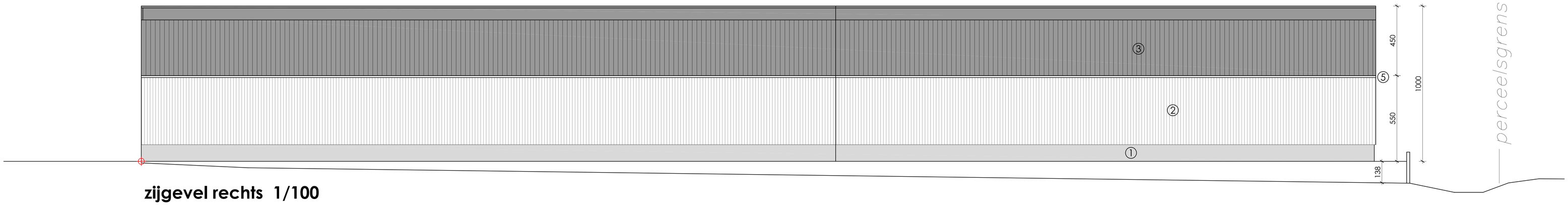
5172 uitbreiding magazijn voor houtopslag

perceelsgrens

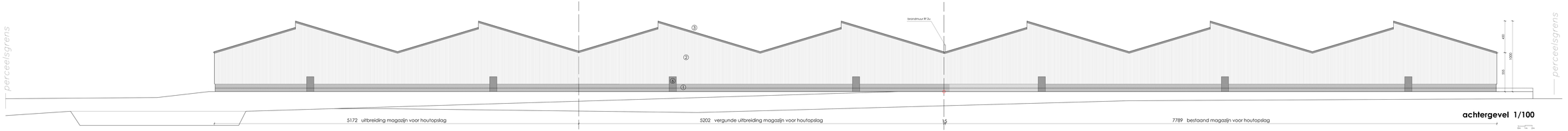
zijgevel links 1/100
(ongewijzigd)

0m 1m 2m

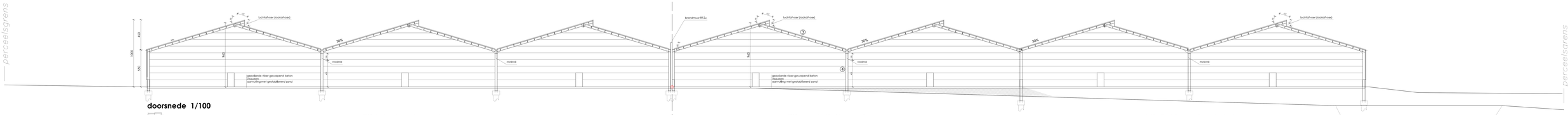
zijgevel rechts 1/100

0m 1m 2m

achtergevel 1/100

perceelsgrens

perceelsgrens

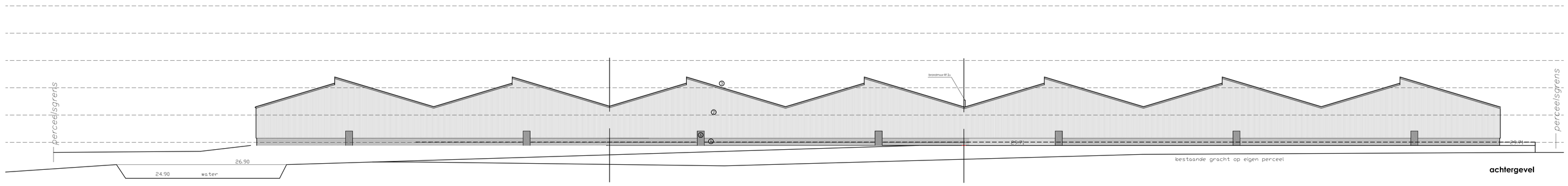
doorsnede 1/100

0 1m 2m

7789 bestaand magazijn voor houtopslag

5202 vergunde uitbreiding magazijn voor houtopslag

5172 uitbreiding magazijn voor houtopslag

TERREINPROFIEL 1-200

0m 10m 20m